

2. חבר ילדות - בָּבָה

בבה (נֶלְטֶר רוזנטל), חברי הקרוב בימי ילדותי, היה בעל חוש הומור, משפחתו הייתה ענייה כמשפחתי וגרנו בבוֹם רֵטִירוֹ, שכונת היהודים של סאו פאולו. בבה היה חברי גם ב"אָוּנִיאָנְדֶה" - אגודת הצופים היהודים. מגיל 10 עד 14 פעלנו באגודה זו, ששכנה באותה תקופה ברחוב אוֹגוֹסְטָה 1953. מדריכנו היה שיקו (פֶּרְנַסְיָקוֹ גוֹטְהֵילְף). מזה עשרות שנים שיקו הוא בעל התכנית "מוֹזָאִיקוֹ" (תכנית שבועית בת שעה על המתרחש בקהילה היהודית בסאו פאולו, בעולם היהודי ובישראל), ששודרה בזמנו ברדיו וכיום גם בטלוויזיה, בסאו פאולו.

ב-8 במאי 1945, יום סיומה של מלחמת העולם השנייה פנינו, בבה ואני, למנהל בית הספר שבו למדנו - מכון טֵיֶרְדֶנְטְס - מר לוסיאנו רוברטו. ביקשנו - וקיבלנו - את אישורו להשתתף ב"יום הניצחון" לא במסגרת בית הספר אלא כחברים ב"אוניאנדוה". היינו הצופים היחידים בבית הספר. השתתפנו בתהלוכה שצעדה בשדרות סאו פאולו לעיני עשרות אלפי אנשים, ונשאנו על כתפינו את ה"פֶּרְסִינְיָאָס", החיילים הברזילאים שלחמו במלחמה שהתנהלה באירופה. היה זה אירוע מרגש ובלתי נשכח.

דוֹנָה (גברת) בָּקָה, אמו של בבה, הייתה חברתה של אמי. לפי סיפורי אמי הייתה בקה אחת מחברותיה שהציעו לה לאחר

שנכנסה להריון ונשאה אותי, "הכותב הנכבד של ספר זה", לעבור הפלה, עקב מצבנו הכלכלי הקשה. אמי, שהייתה דתייה והאמינה שבעתיד מצבה יהיה טוב יותר, דחתה את ההצעות האלה. בכל פעם שסיפרה לי זאת הוסיפה: "השקעתי בך, ולכן עליך להיות אדם חשוב בעתיד!"

בבה היה זה שהביא אותי לתנועת הנוער הציונית, דרור. ביוני 1947 בישר לי בבה שקבוצת צעירים בשם זה מתאספת בשכונתנו, בבית הספר "התחייה". השיחה הראשונה ששמענו בדרור הייתה של דב צמיר (פּרַנְרָדוּ צִמְרִינְג), על הפילוסופיה הציונית של ברל כצנלסון. כמובן לא הבנו מאומה מנאומו. אני זוכר שבבה אמר לי: "אין לי ספק שבבית ר, תנועת נוער ציונית ימנית ומאורגנת היטב, יש יותר שעשועים, אבל שם צריכים לשלם דמי חבר כדי להיכנס, ולעומת זאת כאן, בדרור, זה חינם ואפשר ליהנות ולראות בחורות יפות". כך קבע למעשה עבורנו בבה בן ה-16 את התחלת החיים הציונים העתידיים בישראל.

ב-1970, כאשר סיימתי את שליחותי כשליח עלייה בברזיל, בבה שחי בקיבוץ ברור חיל, ביקש שאלך לבקר אצל אמו, בקה, בסאו פאולו. היא הזדקנה מאוד, הייתה חולה ועיוורת, בכתה כל הזמן וביקשה לשמוע פרטים ועוד פרטים על חייו של בנה בישראל. דונה בקה, בבה ואחיו אִינְדֵרֵדוּ ורוֹפִינְס, היו תמיד חלק מזיכרון הילדות והנעורים שליווה אותנו בשכונת בום רטירו. אני נזכר בשכונת ילדותי בהאזיני לאָטָאוּלְפּוּ אָלְבֶס דֶה סָאוֹזָה (1909-1969), מגדולי זמרי הפולקלור של ברזיל, שאחד משיריו הידועים נקרא "תקופת ילדותי"

(Meus Tempos de Crianca):

אני מתגעגע למורתי שלימדה אותי את האלף-בית,
היכן נמצאת מְרִיאָזְיִנְיָה, אהבתי הראשונה, היכן היא?
אני וכל הילדים משתובבים במדרכה,
משחקים גולות וכפתורים
הייתי אז מאושר, אבל לא ידעתי.